

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 22/2023
21.02.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић и Надежде Видић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Огњен Божовић, адвокат из ..., против туженог Висока школа за пословну економију и предузетништво са седиштем у Београду, чији је пуномоћник Светлана Папић, адвокат из ..., ради поништаја решења и накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1210/22 од 18.05.2022. године, у седници већа одржаној 21.02.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца, изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1210/22 од 18.05.2022. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужене за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 3672/18 од 12.10.2021. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се поништи решење туженог о престанку радног односа бр. ../18 од 01.10.2018. године, као неоснован. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да тужиоцу исплати износ од 946.666,49 динара на име изгубљених зарада за период од 05.10.2018. године – 29.09.2019. године са законском затезном каматом, као неоснован. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да тужиоцу исплати износ од 1.440.000,00 динара на име накнаде штете са законском затезном каматом почев од дана пресуђења до исплате, као неоснован. Ставом четвртим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да тужиоцу исплати отпремнину у износу од 266.666,70 динара са законском затезном каматом почев од 06.10.2018. године до исплате, као неоснован. Ставом петим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да за тужиоца уплати све доприносе Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање, Републичком фонду за здравствено осигурање и Националној служби за запошљавање за период од 05.10.2018. – 29.09.2019. године са законском затезном каматом, као неоснован. Ставом шестим изреке, одбачена је тужба тужиоца у делу којим је тражио да се обавезе тужени да за тужиоца уплати све порезе Републичком фонду за пензијско и инвалидско

осигурање, Републичком фонду за здравствено осигурање, Националној служби за запошљавање за период од 05.10.2018. – 29.09.2019. године. Ставом седмим изреке, обавезан је тужилац да туженом на име трошкова парничног поступка исплати износ од 174.570,00 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 1210/22 од 18.05.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду парничних трошкова насталих у другостепеном поступку, као неоснован.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужени је дао одговор на ревизију.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. Закона парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11...18/20), Врховни суд је нашао да ревизија тужиоца није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Ревизијски навод којим се указује на битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП не представља дозвољени ревизијски разлог предвиђен чланом 407. ЗПП, због чега наводи ревидента у том делу нису од утицаја у ревизијском поступку. Такође, у поступку пред другостепеним судом није дошло до пропуста у примени или до погрешне примене које од одредаба овог закона, па нема ни повреде из члана 374. став 1. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био у радном односу код туженог на основу Уговора о раду ../15 од 16.09.2015. године на радном месту редовног професора за ужу научну област ..., а према Анексу уговора о раду ../16 од 19.09.2016. године, тужилац је обављао и послове ..., које послове је обављао и раније. Тужени је Одлуком наставничког већа ../16 од 29.09.2016. године тужиоцу продужио радни однос након навршених 65 година живота, на три школске године закључно са 30.09.2019. године. Решење о престанку радног односа ../18 од 01.10.2018. године донето је са позивом на одредбе члана 192., 175. став 1. тачка 2. и 7., члана 153. Закона о раду, члана 146. став 1. Закона о високом образовању, члана 79. став 1. и 2. Правилника о раду и Одлуке о укидању радног места и престанку потребе за радом запосленог, тужиоцу је отказан уговор о раду и анекс уговора о раду, јер не постоји потреба за наставком рада запосленог, па му је радни однос престао дана 05.10.2018. године. Ставом 3. овог решења констатовано је да тужиоцу не припада право на отпремнину предвиђену у члану 119. став 1. тачка 1. Закона о раду, с обзиром на то да му није прекинут статус пензионера који је стекао почев од 01.07.2004. године. Изменама и допунама Правилника о организацији систематизацији послова ../18-1 од 18.01.2018. године, измењен је члан 16. Правилника тако што се иза речи „Секретаријат директора“ бришу речи „... школе“. Одлука је истакнута на огласној табли дана

26.09.2018. године и скинута са табле 28.12.2018. године. Из одлуке од 26.09.2018. године о укидању радног места произлази да је иста донета од стране савета туженог и да се истом укида радно место ... школе које је предвиђено Правилником о организацији и систематизацији послова, због организационих и економских промена, као и смањења обима посла, будући да је престала потреба за радним местом ... школе.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су тужбени захтев тужиоца одбили налазећи да је решење туженог законито с обзиром да је чланом 146. Закона о високом образовању прописано да наставнику из члана 78. став 2. Закона о високом образовању („Службени гласник РС“, бр. 76/05) радни однос престаје 30.09.2018. године, а да изузетно, наставнику из члана 78. став 2. Закона о високом образовању („Службени гласник РС“, бр. 76/05) може се продужити радни однос ако испуњава услове из члана 93. овог закона, с тим што се рок на који се може продужити радни однос уговором са високошколском установом на одређено време до две године рачуна од 30.09.2018. године. Међутим, таква потреба код туженог за радом тужиоца није постојала због чега му је уговор о раду и отказан, а тужилац није био у својству професора емеритуса у смислу одредбе члана 78. Закона о високом образовању да би му се уговор о раду аутоматски продужио. Како је у конкретном случају сагласност послодавца престала, а одлуком послодавца од 26.09.2018. године укинута радно место ..., то је тужбени захтев за поништај решења о отказу одбијен, као и захтев тужиоца за исплату изгубљене зараде, накнаде штете, као акцесорним захтевима који зависе од захтева за поништај оспореног решења. Тужилац је приликом окончања радног века због стицања услова за одлаза у старосну пензију примио отпремнину, па нису испуњени услови да тужени исплати тужиоцу отпремнину у смислу одредбе члана 158. Закона о раду.

По оцени Врховног суда, нижестепени судови су правилно применили материјално право.

Одредбом члана 175. став 1. тачка 2. Закона о раду („Службени гласник РС“ бр. 24/05 са изменама) прописано је да запосленом радни однос престаје кад запослени наврши 65 година живота и најмање 15 година стажа осигурања, ако се послодавац и запослени друкчије не споразумеју.

Одредбом члана 78. став 1. Закона о високом образовању („Службени гласник РС“, бр. 76/05...87/16), прописано је да наставнику престаје радни однос на крају школске године у којој је навршио 65 година живота и најмање 15 година стажа осигурања. Ставом 2. овог члана прописано је да наставнику из става 1. у звању ванредног или редовног професора, односно професора струковних студија може бити продужен радни однос до три школске године, под условима и на начин предвиђен статутом Универзитета, односно друге самосталне високошколске установе.

Одредбом члана 146. став 1. Закона о високом образовању („Службени гласник РС“, бр. 88/17) прописано је да наставнику из члана 78. став 2. Закона о високом образовању („Службени гласник РС“, бр. 76/05, 100/07-аутентично тумачење, 97/08, 44/10, 93/12, 89/13, 99/14, 45/15-аутентично тумачење, 68/15 и 87/16) радни однос престаје 30.09.2018. године. Ставом 2. овог члана прописано је да изузетно, наставнику из члана 78. став 2. Закона о високом образовању („Службени гласник РС“, бр. 76/05,

100/07-аутентично тумачење, 97/08, 44/10, 93/12, 89/13, 99/14, 45/15-аутентично тумачење, 68/15 и 87/16) може се продужити радни однос ако испуњава услов из члана 93. овог закона, с тим што се рок на који се може продужити радни однос уговором са високошколском установом на одређено време до две године рачуна од 30.09.2018. године. Чланом 93. став 1. овог закона прописано је да наставнику престаје радни однос на крају школске године у којој је навршио 65 година живота и најмање 15 година стажа осигурања. Ставом 2. овог члана прописано је да наставнику који је испунио услове из става 1. овог члана у звању редовног професора, уколико постоји потреба за наставком рада, може се продужити радни однос уговором са високошколском установом на одређено време до 2 године, уз могућност додатних продужења, а најдуже до краја школске године у којој навршава 70 година живота. У ставу 3. и 4. овог члана прописани су услови ближи критеријуми за продужење радног односа, односно закључење Уговора о раду.

Одлуком о измени и допуни Правилника о организацији и систематизацији послова туженог од 26.09.2018. године утврђени су послови за чијим обављањем је престала потреба и истом је укинута и радно место

У конкретном случају, тужилац је стекао статус пензионера 01.07.2004. године, а истом је уз сагласност туженог као послодавца продужен радни однос и тужилац је на основу уговора о раду од 16.09.2015. године био на радном месту редовног професора за ужу научну област ..., а према анексу уговора од 19.09.2016. године обављао је и послове Закон о високом образовању у члану 146. став 1. изричито прописује да наставнику из члана 78. став 2. раније важећег Закона о високом образовању („Службени гласник РС“, бр. 76/15...87/16) радни однос престаје 30.09.2018. године. Како тужилац није имао звање професора емеритуса, нити је постојала сагласност послодавца да остане у радном односу, као и са разлога што је одлуком туженог од 26.09.2018. године укинута радно место ..., правилан је и по оцени Врховног суда закључак нижестепених судова да је побијано решење законито с обзиром да је наступио рок када је тужиоцу престао радни однос по самом закону на основу одредбе члана 146. сада важећег Закона о високом образовању, а у одсуству сагласности тужиоца да тужилац настави рад, као и укидање радног места Наиме, Закон о високом образовању је изричито својом принудном нормом регулисао и ограничио трајање радног односа наставнику из члана 78. став 2. Закона о високом образовању („Службени гласник РС“, бр. 76/05), а одлуком туженог од 26.09.2018. године укинута радно место

Стога се неосновано у ревизији указује да је радни однос тужиоца незаконито престао јер је одлуком наставничког већа туженог од 29.09.2016. године тужиоцу продужен радни однос на три школске године закључно са 30.09.2019. године, као и да тужени по закону мора да има Ово са разлога јер се ради о императивној, принудној норми члана 146. сада важећег Закона о високом образовању, а могућност изузетне за продужетак радног односа је изостао с обзиром да није постојала сагласност тужене за наставак рада тужиоца. Побижаним решењем је стога само констатован престанак радног односа.

С обзиром на изнето, нижестепеним пресудама је правилно одбијен као неоснован тужбени захтев за поништај оспореног решења, а тиме и тужбени захтев за

исплату зараде и накнаду штете и отпремнине, као и доприноса на основу члана 191. став 1. и 164. Закона о раду, а у вези са чланом 154. Закона о облигационим односима.

Из наведних разлога, применом члана 414. ЗПП одлучено је као у изреци.

Захтев туженог за накнаду трошкова за састав одговора на ревизију је неоснован, јер ови трошкови нису били потребни ради одлучивања у поступку ревизије.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**